

Vlaams
Parlement

stuk **1260** (2010-2011) – Nr. 1
ingediend op 22 september 2011 (2010-2011)

Voorstel van resolutie

van de dames Cindy Franssen, Güler Turan,
Lies Jans, Katrien Schryvers, Else De Wachter en Helga Stevens
en de heer Tom Dehaene

betreffende de bestrijding van armoede bij kinderen

TOELICHTING

Armoede is een onrecht. Armoede bij kinderen is zo mogelijk een nog groter onrecht. Het bestaan van armoede bij kinderen is een ernstige inbreuk op de rechten van de kinderen die er het slachtoffer van zijn. Hoewel de problematiek vele vormen kent, is de belangrijkste conclusie echter steeds dezelfde: armoede bemoeilijkt het leiden van een menswaardig leven, verhindert het opnemen van maatschappelijke rechten, belemmert de ontplooiing van talenten en toekomstmogelijkheden.

Met de ondertekening van belangrijke internationale verdragen, waaronder de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en het Internationaal Verdrag van de Rechten van het Kind, en vanuit onze gezamenlijke verantwoordelijkheid ten aanzien van alle kinderen, moeten alle beleidsniveaus in ons land zich maximaal engageren om een einde te maken aan armoede bij kinderen. Ook voor het Vlaamse beleidsniveau is hier een belangrijke taak weggelegd.

Het feit dat kinderen in een kansarme omgeving opgroeien, vormt een toenemend probleem in Europa. Een op de vijf kinderen in Europa, 19 miljoen in totaal, groeit op in armoede. Ook in Vlaanderen neemt de armoede bij kinderen toe: het percentage kinderen dat geboren wordt in kansarme gezinnen is de afgelopen jaren gestegen van 4% in 1997 tot 7,4% in 2007. In 2009 bedroeg dat cijfer 8,3%.

Het regeerakkoord 2009-2014 'Een daadkrachtig Vlaanderen in beslissende tijden' en de beleidsnota Armoede 2009-2014 'Armoede uitsluiten, armen insluiten' geven aan dat de strijd tegen armoede bij kinderen een absolute topprioriteit is. De Vlaamse Regering onderschrijft daarnaast de doelstellingen van het Pact 2020, dat aanstuurt op een halvering tegen het jaar 2020 van het aantal kinderen in armoede ten opzichte van 2006.

Kinderen hebben als kwetsbare bevolkingsgroep meer dan wie ook behoefte aan ondersteuning in geval van nood en/of ontbering. Uit onderzoek blijkt steeds duidelijker dat de belangrijkste hefboomen om de vicieuze armoedecirkel te doorbreken ingezet moeten worden tijdens de eerste levensjaren. Armoede in de eerste levensjaren blijkt een grotere impact op mogelijke sociale mobiliteit te hebben dan wanneer men in de adolescentie met armoede wordt geconfronteerd. Kinderen die hun kindertijd in extreme armoede hebben doorgebracht, hebben een significant hoger risico om ook als volwassene in armoede te leven. Een preventief beleid erkent kinderarmoedebestrijding als een specifieke prioriteit.

Kinderarmoede is vaak onderdeel van een bredere en complexe problematiek van generatiearmoede, waar armoede en sociale uitsluiting binnen gezinnen van generatie op generatie worden doorgegeven. In het bijzonder kinderen die opgroeien in een gezin zonder inkomen uit arbeid, lopen een hoog risico op armoede. In de strijd tegen armoede zijn er geen eenvoudige oplossingen. Armoede kent vele dimensies en raakt aan vele verschillende aspecten van het leven. Enkel wanneer er op al deze domeinen samen doelgerichte inspanningen worden geleverd, kan kinderarmoede worden teruggedrongen. Een gedegen beleid op het gebied van de armoedebestrijding erkent bovendien steeds de specifieke en eigen behoeften van de verschillende risicogroepen.

Armoedebestrijding vereist het nemen van zowel collectieve als individuele verantwoordelijkheid. Het vergt een inspanning van alle beleidsniveaus en een bundeling van alle krachten. Een daadkrachtige aanpak van de armoede vergt dan ook een optimale samenwerking tussen de verschillende betrokken actoren, zowel verticaal als horizontaal, zowel binnen de politiek als erbuiten en vooral samen met de mensen die in armoede leven. Samenwerking tussen verschillende beleidsdomeinen en beleidsniveaus, maar ook tussen beleidsmensen en de verschillende actieve actoren in het middenveld moet verder ontwikkeld worden en optimaal benut worden. Dat mag echter niet leiden tot het creëren van

nieuwe tussenstructuren voor overleg, maar moet wel leiden tot een effectieve terugdringing van armoede, waarbij concrete doelstellingen en acties een daling van de armoedecijfers tot gevolg hebben. In het belang van het kind is het essentieel dat de mensen die in armoede leven, de aangeboden kansen kunnen gebruiken en op basis van de eigen mogelijkheden maximaal aangrijpen om uit de armoedesituatie te geraken.

Het Europese Jaar van de strijd tegen armoede en sociale uitsluiting (2010) vormde een uitgelezen kans om de belangrijke problematiek van de armoede bovenaan op de politieke agenda te brengen en vanuit het beleid beslissende stappen te ondernemen om het tij te keren en de armoede opnieuw terug te dringen. Ook in 2011, na het aflopen van het Europese jaar, moet de politieke aandacht voor de armoedeproblematiek groot blijven.

In dit voorstel van resolutie vraagt het Vlaams Parlement aan de Vlaamse Regering om alle nodige maatregelen te nemen om een doelgericht en effectief beleid op het gebied van armoedebestrijding ten aanzien van kinderen te voeren, waarbij de bescherming en vrijwaring van de sociale grondrechten van kinderen centraal staan.

Cindy FRANSSEN

Güler TURAN

Lies JANS

Katrien SCHRYVERS

Else DE WACHTER

Helga STEVENS

Tom DEHAENE

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

– gelet op:

- 1° het Verdrag van de Verenigde Naties inzake de Rechten van het Kind, aangenomen in New York op 20 november 1989, dat in artikel 27 bepaalt dat “[d]e Staten die partij zijn, (...) het recht [erkennen] van ieder kind op een levensstandaard die toereikend is voor een goede lichamelijke, geestelijke, intellectuele, zedelijke en sociale ontwikkeling van het kind”, en dat “[d]e ouders of anderen die verantwoordelijk zijn voor het kind, (...) de primaire verantwoordelijkheid [hebben] voor het waarborgen, naar vermogen en binnen de grenzen van hun financiële mogelijkheden, van de levensomstandigheden die nodig zijn voor de ontwikkeling van het kind”, en eraan toevoegt dat de Staten passende maatregelen moeten nemen om “ouders te helpen dit recht te verwezenlijken en, indien de behoefte daaraan bestaat, [te] voorzien in programma’s voor materiële bijstand en ondersteuning (...)”;
- 2° de slotobservaties van het Committee on the Rights of the Child van de Verenigde Naties bij het derde en het vierde periodieke rapport over België;
- 3° het decreet van 21 maart 2003 betreffende de armoedebestrijding, luidens hetwelk het armoedebestrijdingsbeleid een gecoördineerd en samenhangend beleid moet zijn waarvoor de Vlaamse Regering moet voorzien in:
  - a) het uitwerken van maatregelen in de diverse beleidsdomeinen,
  - b) de coördinatie tussen beleidsdomeinen,
  - c) het overleg en de coördinatie tussen alle betrokken actoren,
  - d) de ondersteuning van de participatie van mensen in armoede,
  - e) de voortgangscontrole van het samenwerkingsakkoord van 5 mei 1998 tussen de Federale Staat, de gemeenschappen en de gewesten betreffende de besteding van het armoedebeleid, en
  - f) de afstemming met Europees, federaal en provinciaal/lokaal beleid (artikel 4, tweede lid);
- 4° het decreet van 19 maart 2004 betreffende het lokaal sociaal beleid, hetwelk in artikel 3, 1°, lokaal sociaal beleid definieert als “het geheel van de beleidsbepaling en acties van lokaal bestuur en de acties van lokale actoren, met het oog op het garanderen van de toegang van elke burger tot de rechten, vastgelegd in artikel 23 en artikel 24, §3, van de Grondwet”;
- 5° de doelstellingen van Pact 2020, in het bijzonder doelstelling 13, die stelt: “In 2020 is er een duidelijk resultaat merkbaar van een intensieve bestrijding van armoede en sociale uitsluiting op meerdere gebieden”. Onder dit resultaat verstaat het pact onder meer “een halvering van het aantal kinderen dat geboren wordt in armoede” en beoogt het dat “elk gezin ongeacht de samenstelling, minstens een inkomen heeft dat de Europese armoederisicodrempel bereikt”;
- 6° de Europa 2020-strategie waarin de centrale EU-doelstelling is opgenomen om “sociale insluiting [te] bevorderen, met name door armoedereductie, door ernaar te streven ten minste 20 miljoen mensen een uitweg uit het risico op armoede en uitsluiting te bieden” en daarbij zowel het armoederisico als de materiële deprivatie en het leven in door werkloosheid getroffen gezinnen in overweging te zullen nemen;
- 7° het Vlaamse regeerakkoord 2009-2014, waarin de Vlaamse Regering stelt dat:
  - a) “armoede (...) geen aanleiding [mag] geven tot mensonwaardige levensomstandigheden door een gebrek aan warm water, verwarming of elektriciteit” en “van overheidswege zelf energiebesparingsinvesteringen [zullen worden aangebracht] bij kansarme gezinnen” (p. 56);
  - b) “de strijd tegen armoede een topprioriteit is”, op grond waarvan men zal “investeren (...) in extra laagdrempelige kinderopvang, een sterke preventie en eerstelijnszorg met toegankelijke gezondheidsbevorderende en opvoedings-

- ondersteunende activiteiten, de verdere uitbouw van schuldbemiddeling en een begrenzing van de kosten voor zorg en een nieuwe regeling van financiële ondersteuning van kinderen” (p. 61);
- 8° de beleidsnota Armoede 2009-2014 ‘Armoede uitsluiten, armen insluiten’, die stelt dat:
- a) “de overheid [expliciet kiest] voor een samenhangende strategie van armoede op lange termijn”, waarbij de bevoegde minister zelf twee “bijkomende accenten [wil] leggen: ‘kinderen en hun gezin’ en ‘ouderen en de stille armoede’”;
  - b) “we [ernaar streven] om elk kind in armoede een gepaste begeleiding aan te bieden die specifiek gericht is op het wegwerken van de uitsluitingsmechanismen”;
- 9° de Decenniumdoelen 2017, die in de beleidsnota Armoede 2009-2014 ‘Armoede uitsluiten, armen insluiten’ worden genoemd als een van de belangrijke leidraden voor het nemen van Vlaamse beleidsinitiatieven in verband met armoedebestrijding;
- 10° de in plenum aangenomen met redenen omklede motie bij de beleidsnota Armoede 2009-2014;
- 11° het advies van het Kinderrechtencommissariaat over “armoede en sociale uitsluiting: visie en voorstellen vanuit een kinderrechtenperspectief”, waarin “het belang van de nodige protectie-, participatie-, en provisierechten” wordt onderstreept en waarin “op de multidimensionele en onderlinge afhankelijke aard van armoede-problematiek onder kinderen” wordt gewezen;
- 12° de in het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2010-2014 beschreven uitgangspunten van het Vlaamse armoedebestrijdingsbeleid;
- overwegende dat:
- 1° het percentage kinderen dat in Vlaanderen wordt geboren in een kansarm gezin, toeneemt;
  - 2° armoede bij kinderen volgens UNICEF in de meeste rijke landen de laatste tien jaar toeneemt, en dat dat tegengegaan kan worden door onder andere de overheidsuitgaven op familiaal en sociaal gebied te verhogen en evenwichtig te verdelen;
  - 3° de overheid de nodige inspanningen moet leveren om de ouders actief toe te leiden en te begeleiden naar duurzame, betaalde arbeid, omdat dat soort arbeid de meest cruciale hefboom is om de zelfredzaamheid van de gezinnen te stimuleren en hun een structurele uitweg te bieden uit de generatiearmoede;
  - 4° armoede op jonge leeftijd een ernstige bedreiging vormt voor het welzijn en de individuele ontplooiingskansen van het kind, en het genot van zijn rechten belemmert;
  - 5° armoede in belangrijke mate bepaald wordt door een combinatie van sociale, economische, familiale en persoonlijke omstandigheden, maatschappelijke tendensen en beleidsmaatregelen en dat een aangepast regeringsbeleid bijgevolg in belangrijke mate kan bijdragen tot een vermindering van de armoede bij kinderen;
  - 6° het beschermen van kinderen tegen het risico op armoede een verantwoordelijkheid van ieder betrokken beleidsniveau vormt, waarbij efficiënte samenwerking noodzakelijk is met alle betrokken beleidsniveaus en actoren (middenveldorganisaties, hulp- en dienstverleners, academici, sociale partners, verenigingen die mensen in armoede vertegenwoordigen enzovoort) en met mensen in armoede zelf;
  - 7° er een nultolerantie inzake armoede bij kinderen moet gelden;
- vraagt de Vlaamse Regering:
- met betrekking tot het beleid in verband met de armoedebestrijding in het algemeen:
- 1° doelstelling 13 in het algemeen en 13.4.2 in het bijzonder, van Pact 2020 onverkort na te blijven streven en al het nodige te doen om die doelstelling te realiseren;
  - 2° duidelijke en meetbare doelen te definiëren in de strijd tegen armoede bij kinderen en een helder meetinstrument te ontwikkelen dat, uitgaande van een nulmeting, een objectieve en systematische toetsing van het armoedebeleid mogelijk maakt;
  - 3° in de implementatie van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding en de aangekondigde evaluatie ervan bijzondere aandacht te schenken aan de problematiek van kinderarmoede en de mogelijke aanvullingen of bijstellingen te formuleren indien

de realisatie van de gestelde doelstellingen inzake armoedebestrijding in het gedrang dreigt te komen;

- 4° bij het uitstippelen en uitvoeren van het Vlaamse armoedebestrijdingsbeleid voldoende oog te hebben voor de specifieke behoeften van de verschillende kwetsbare doelgroepen van kinderen die geconfronteerd worden met armoede;
- 5° in het kader van de participatie van mensen in armoede aan het beleid, structureel meer kennis te verzamelen over armoede bij kinderen en daarbij ook de ervaringen en de leefwereld van kinderen in armoede in rekenschap te nemen als volwaardige bijdrage;
- 6° de Interministeriële Conferentie Maatschappelijke Integratie daadwerkelijk aan te wenden als instrument in de strijd tegen armoede bij kinderen over de verschillende beleidsdomeinen heen;
- 7° de lokale besturen aan te sporen om bij het opstellen, het uitvoeren en het volgen van de lokale sociale beleidsplannen in te zetten op de maximale participatie van en samenwerking met lokale actoren die met armoedebestrijding bezig zijn;
- 8° in elk beleidsdomein een samenwerking tussen alle relevante actoren te faciliteren en daarbij de aandacht voor kinderen die in armoede opgroeien, als een absolute prioriteit te vragen;
- 9° alles in het werk te stellen opdat zowel het huidige als het toekomstige genot van de sociale grondrechten, met name het recht op maatschappelijke dienstverlening, onderwijs, wonen, gezondheid en gezin, werk en inkomen, maatschappelijke participatie en vrijetijdsbesteding, worden gevrijwaard;

met betrekking tot de maatschappelijke dienstverlening:

- 10° initiatieven op te starten die tegemoetkomen aan de behoefte aan meer informatie over en onderzoek naar de diverse aspecten en dimensies van generatiearmoede en armoede bij kinderen en daarbij ook aandacht te besteden aan de vorming en sensibilisering van hulp- en dienstverleners, scholen, onderwijzers, sociale partners en andere actoren met de bedoeling hun een beter inzicht te verschaffen in de complexiteit van armoede en de implicaties ervan voor kinderen die met armoede worden geconfronteerd;
- 11° de automatische toekenning van alle sociale rechten te realiseren op Vlaams niveau en, waar nodig, samen te werken met het federale niveau;
- 12° bij de toekenning en uitwerking van sociale rechten zoveel mogelijk tegemoet te komen aan de behoeften van de meest kwetsbare gezinnen;

met betrekking tot onderwijs en vorming:

- 13° te stimuleren dat kleuters in gezinnen met een (hoger) armoederisico participeren aan het kleuteronderwijs en de mogelijkheid te onderzoeken om meer Nederlandstalige voorschoolse educatieve programma's te starten waarbij ook de toegang voor kansarme kinderen wordt gegarandeerd (zie Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2010-2014, p. 54);
- 14° kosteloos onderwijs na te streven en tussentijds alles in het werk te stellen om de schoolkosten tot een minimum te beperken (beheersbaar te houden);
- 15° ouders te ondersteunen bij het stimuleren van taalontwikkeling van hun kinderen en extra inspanningen te leveren om de Nederlandstalige laaggeletterdheid bij kinderen terug te dringen (zie Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2010-2014, p. 67);
- 16° te zorgen voor een uitbreiding van het systeem van de studietoelagen en de automatische toekenning van de studietoelagen te realiseren;
- 17° met een blijvend oog op de kwaliteit van het onderwijs de strijd tegen de ongekwalificeerde uitstroom uit dit onderwijs onverminderd voort te zetten om het aantal kinderen dat de school verlaat zonder diploma, substantieel naar beneden te brengen;
- 18° de deelname van kansarme kinderen aan het hoger onderwijs te verhogen, door middel van een integrale, talentgerichte aanpak die al start in het begin van de schoolloopbaan van het kind;

19° de opname van opgeleide ervaringsdeskundigen in de armoede en sociale uitsluiting bij de werking van de CLB's (centra voor leerlingenbegeleiding) te stimuleren;

met betrekking tot welzijn, volksgezondheid en gezin:

20° het aanbod aan kwaliteitsvolle, toegankelijke en betaalbare kinderopvang uit te breiden, met voldoende aandacht voor de kwetsbare gezinnen zodat die gezinnen eenzelfde garantie krijgen op kinderopvang als modale gezinnen;

21° de wijkgezondheidscentra verder uit te bouwen als partner in de laagdrempelige preventieve zorg en de eerstelijnszorg, door een verdieping van het multidisciplinaire aanbod van de dienstverlening te realiseren;

22° met name voor kwetsbare zwangere vrouwen en hun gezin de prenatale zorg en de psychosociale begeleiding verder te ontwikkelen;

23° in de ontwikkeling van een strategische visie over de eerstelijnsgezondheidszorg van de 21e eeuw rekening te houden met de kwetsbare situatie van kinderen en daarbij bijzondere aandacht te besteden aan een gegarandeerde en betaalbare toegang voor kinderen en jongeren;

24° werk te maken van een aangepaste informatieverlening zodat maatregelen van preventie en promotie ook voor kinderen toegankelijk worden;

25° het op 13 juli 2007 bij decreet opgerichte Vlaams Expertisecentrum Opvoedingsondersteuning verder uit te bouwen;

26° de strategieën die de Vlaamse Regering heeft vooropgesteld ten aanzien van jonge kinderen als onderdeel van het doelgroepenbeleid in het kader van het 'Vlaams actieplan voeding en beweging 2009-2015', consequent uit te werken;

27° kwetsbare jongvolwassenen te benaderen als een aparte doelgroep voor het beleid, met aandacht voor ondersteuning, hulpcontinuïteit en -coördinatie, een optimalisering van de regelgeving en een aangepast aanbod aan crisishulp;

28° in het kader van schuldhulpverlening of sociaal onderzoek van de lokale adviescommissies (LAC) rekening te houden met gezinssamenstelling en meer bepaald met kinderen? en aansluitend de Vlaamse wetenschappelijke budgetstandaard verder ingang te doen vinden bij de erkende Vlaamse diensten voor schuldbemiddeling als maatstaf bij het bepalen van de leefgeldten;

met betrekking tot werk:

29° dringend een intensieve trajectbegeleiding naar kwaliteitsvol werk te realiseren op maat van kansarmen, laaggeschoolde of langdurig werkzoekenden en hun specifieke leefsituatie op verschillende levensdomeinen, en rekening houdend met werkloosheidsvallen;

30° de werkloosheidsvallen trachten terug te dringen door de combinatie arbeid en gezin zo veel mogelijk te faciliteren en door een herintredingsbeleid te voeren, gericht op het behoud van de belangrijke link met de arbeidsmarkt, waarbij men de aangeboden trajecten maximaal benut;

31° oriënteringstrajecten te ondersteunen voor jongeren die na hun (uitval uit het) onderwijs behoefte hebben aan een voortraject om hun oriëntering op de arbeidsmarkt te verbeteren;

32° extra initiatieven te nemen om mensen die onder de armoedegrens leven, en mensen die ver van de arbeidsmarkt staan, vlotter en gericht naar gepast, kwalitatief en duurzaam werk te leiden, via begeleiding op maat;

met betrekking tot wonen, energie en de leefomgeving:

33° in samenspraak met de andere beleidsniveaus en elk binnen de eigen bevoegdheden alles te ondernemen om aan thuisloosheid bij kinderen een einde te maken;

34° in het woon- en energiebeleid het belang van goede leefomstandigheden van kinderen in rekening te brengen en daarbij het recht op kwaliteitsvolle huisvesting en toegang tot betaalbare energie centraal te stellen en er daarbij op toe te zien

- dat kinderen niet het slachtoffer worden van het afsluiten van nutsvoorzieningen (water, elektriciteit, gas enzovoort);
- 35° bij huisvestingsprojecten, buurt- en stadsontwikkeling en herinrichting van de openbare ruimte aandacht te hebben voor de behoeften van kinderen, jongeren en kwetsbare gezinnen, waaronder toegang tot dienstverlening en mobiliteit, ruimte voor groene zones, speelruimte voor kinderen en plaatsen voor de organisatie van sociale activiteiten;
- 36° inspanningen te leveren om te voorkomen dat na de opwaardering van wijken of buurten de kwetsbare bewoners uit de buurt geweerd worden, bijvoorbeeld door bij het toekennen van projecten door het Vlaams Stadsvernieuwingsfonds voldoende aandacht te hebben voor coproductie, in te zetten op maatschappelijke betrokkenheid en het indijken van gentrificatie. Het opzetten en realiseren van een bijzonder stadsvernieuwingsproject is een oefening in samenlevingsopbouw en inclusieve ontwikkeling;
- met betrekking tot maatschappelijke participatie en vrijetijdsbesteding:
- 37° de werking van het Fonds Vrijetijdsparticipatie op een meer structurele wijze op te nemen in het Vlaamse armoedebestrijdingsbeleid;
- 38° sociale uitsluiting van kinderen in armoede te vermijden door het wegnemen van bestaande drempels en het voeren van een cultuur-, sport-, jeugd- en vrijetijdsbeleid dat gericht is op diversiteit;
- 39° de participatie van jongeren uit kansengroepen aan het vrijwilligerswerk te stimuleren;
- 40° de initiatieven rond vakantieparticipatie verder te ontwikkelen en te ondersteunen;
- 41° initiatieven te nemen om de digitale kloof bij kinderen en jongeren te dichten.

Cindy FRANSSEN

Güler TURAN

Lies JANS

Katrien SCHRYVERS

Else DE WACHTER

Helga STEVENS

Tom DEHAENE